

Hankintalain muutoksiin varautuminen ja ruokapalveluiden järjestämisen selvitystyö

Kunnanhallitus 07.09.2026

148/00.01.02/2026

Valmistelija

Kunnanjohtaja Johanna Mäkelä
Puh. 040 724 4603
etunimi.sukunimi@savitaipale.fi

Kesäkuussa on tullut voimaan eduskunnan hyväksymät hankintalain muutokset, jotka muuttavat merkittävästi kuntien mahdollisuuksia hankkia jatkossa palveluita sidosyksiköiltään. Lakimuutoksen keskeisin sisältö on osakeyhtiömuotoisia sidosyksiköitä koskeva vähintään 10 prosentin omistusosuusvaatimus, jota sovelletaan siirtymäajan jälkeen 1.7.2027 alkaen. Hankintayksiköiden tulee irtisanoa sopimukset sidosyksiköidensä kanssa päättymään 30.6.2027 mennessä mikäli tämä omistusvaatimus ei täyty.

Hankintayksiköiden on kuitenkin mahdollista yleiseen etuun liittyvistä pakottavista syistä irtisanoa sopimuksia päättymään pidemmällä siirtymäajalla, 30.6.2030 mennessä, mikäli sopimuksen irtisanomisesta olisi poikkeuksellisesti kohtuuttomia seurauksia tai sopimuksen irtisanomiseen liittyy merkittäviä taloudellisia riskejä. Pidemmän siirtymäajan hyödyntämisestä tulee tehdä ilmoitus valtiokonttorille viimeistään 30.9.2026.

Kunnan tarvitsemien pääosin lakisääteisten ruokapalveluiden osalta lakimuutos on merkittävä. Palvelut tuottaa tällä hetkellä sidosyksikkönä toimiva Saimaan Tukipalvelut Oy (Satu Oy), josta Savitaipaleen kunnan omistus on 0,17 % eikä omistuksen nostaminen uuden lain vaatimaan 10 %:iin ole ongelmattonta eikä välttämättä edes mahdollista.

Kunnan ainoa valmistuskeittiö on vuokrattu hyvinvointialueelle, ja tuotanto toteutetaan Saimaan Tukipalvelut Oy:n ja hyvinvointialueen yhteistyönä. Tällä hetkellä keittiössä tuotetaan Savitaipaleen alueella tarvittavat hyvinvointialueen sekä kunnan tarvitsemat ateriat. Kunnalla ei ole enää omaa keittiöhenkilökuntaa.

Kunnan tarvitsemien lakisääteisten ruokapalveluiden järjestämiseen hankintalain muutoksen seurauksena liittyy lukuisia selvityksiä, jotka on syytä tehdä alueen ja keittiössä toimivien toimijoiden (mm. hyvinvointialue ja kunta) kanssa yhteistyössä. On mahdollista, että joudutaan tekemään lisäinvestointeja, joiden suunnittelu- ja toteutusaika on useita kuukausia. Lisäksi kunnan oman toiminnan organisointi edellyttää huolellista ulkopuoliselta tilattua selvitystyötä, koska kunnan palveluksessa ei ole omaa alan asiantuntijaa. Keittiö ei ole kummallekaan toimijalle yksin toimiessaan järkevän kokoinen. Kokonaistaloudellisesti ja kunnan elinvoiman ja kuntalaisten hyvinvoinnin kannalta yhteinen keittiö on osoittautunut erittäin perustelluksi investoinniksi, mutta jälkeinpäin hankintalakimuutoksen seurauksena toiminnan mittakaava muuttuu kannattamattomaksi, mikäli kunta ei pysty nostamaan omistusosuuttaan lain edellyttämään 10 prosenttiin. Mikäli hankintalain mahdollistamaa siirtymäaikaa ei hyödynnettäisi, voisi erittäin lyhyt selvittelyaika johtaa hukkainvestointiin. Nopeat, huonosti toteutetut toimenpiteet aiheuttavat ongelmia päivittäisessä ateriapalvelutuotannossa ja vaarantavat lakisääteisen ruokapalvelutuotannon. Samaan aikaan tulee varmistaa myös hyvinvointialueen ateriapalveluiden toiminnan varmuus.

Vaihtoehtojen valmistelu ja toteutus kilpailutuksineen tulee viemään aikaa ja muutoksiin liittyy merkittäviä kustannuksia sekä jatkuvuusriskejä, joten pidemmän siirtymäajan hyödyntäminen on välttämätöntä. Riittävä siirtymäaika mahdollistaa muutosten toteuttamisen hallitusti siten, että kuntalaisten palvelujen jatkuvuus, palvelun laatu sekä kustannustehokkuus voidaan turvata koko muutosprosessin ajan. Tämä vähentää myös riskiä siitä, että kunta joutuisi tekemään kiireellisiä ja pitkän aikavälin kannalta epätarkoituksenmukaisia ratkaisuja palveluiden järjestämiseksi.

Kunnan erittäin rajalliset resurssit eivät mahdollista useiden samanaikaisten järjestelmä- ja palvelumuutosten toteuttamista ilman merkittävää toiminnallista riskiä.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Johanna Mäkelä

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää:

1. hyödyntää valtionkonttorille tehtävällä ilmoitusmenettelyllä pidempää siirtymäaikaa enintään 30.6.2030 asti hallittujen muutosten suunnittelemiseksi ja toteuttamiseksi kunnan ruokapalveluiden järjestämiseksi hankintalain edellyttämällä tavalla ja valtuuttaa kunnanjohtajan tekemään ilmoituksen Valtiokonttorille;
2. valtuuttaa kunnanjohtajan valmistelemaan tarvittavat selvitykset ruokapalveluiden järjestämiseksi hankintalain edellyttämällä tavalla.

Päätös